

עין משפט
גר בצורה

עג:

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

מסורת הש"ס

(א) לנעל מעל עגלה פ"ג
מ"א פסחים ט"ו: תורה י"א.
(ב) פסחים ט"ו: א. א. שבת ז'
קידושין נ"ח: חולין ק"א:
(ד) ז"ל ויג' (ט) מלה פ"ג
מ"א (ז) ז"ל (ז) ז"ל (ז) ז"ל
(ח) מ"א (ח) מ"א (ח) מ"א
(ט) רבין עליו כסיתו לנעו
ומשכטל לגמרי שוב אינו חוזר ויעור:
ור' יוחנן אמר אפי' הגדילו באיסור.
הואיל ומיט נפלו ממלה לא אמרינן
מלא מין את מינו: א"ל ר' ירמיה
לר' זירא בר' ר' ירמיה לא הוה
קיס ליה בעטמיהו וסבר דטעמיה
דמוקיה משום דלחר אמרין אני כה
כר"א הלך נפל מין נסך בסוף אסור
נפל כשר בסוף מותר ור' יוחנן
כרנן דלחר עד שיהא באיסור לנעו
כדי לנטל את המים אבל הימר לא
יטורף עמו לנעול את המים ולאסור:
לא שנו. לר"א דלח נפלה לא הימר
בסוף מותר: אלא שקדם ופילק את
האיסור. ולא נשלים השיעור אפילו
ע"י זירוף: אבל לא קדם ופילקו.
מזטרף הימר לאיסור להשלים את
השיעור: מוקים דלחר כמאן. אי
כר"א קלמרי אפי' הגדילו בהימר
אסור דהכא ליכא למימר קדם ופילקו
ואי כרנן אפילו הגדילו באיסור
מותר דהא אמרינן אפי' נפל איסור
בסוף אינו אסור: אלא. גבי פלוגתא
דשאר ליכא למימר מוקיה ור' יוחנן
תרוייהו אי כר"א אי כרנן דטעמיה
דהכא ודהתם לא דמי דשאר ר"ע
דלא נעיל משום דמתקן לכולה עיפה
ואיסוריה לאו נמשחו ור"א ורבנן
זיהו זה גורס פליגי בין נסך במינו
איסורו נמשחו ואלא במינו בנותן
טעם ופילוגתא דמוקיה ור' יוחנן משום
מינו ושאינו מינו: וברואין קמיעני
מוקיה. סבר לא אמרינן רואין את
מינו כאלו אינו ושאינו מינו ר"ע
עליו ומשכטלו אלא כיון דיון כשר
קדם ליון נסך ויון כשר הוה ר"ע
על המים כי נפל מין נסך מלא מין
את מינו ויעורו אכל כי נפל נסך
כרשא נעל ליה במים דמיס הו טפי
עליה וכי דער נפל כשר שר דמשכטל
יון נסך לא אמרינן חוזר ויעור:
ור' יוחנן. סבר כיון דנפל נסך למינו
ושאינו מינו רואין את מינו כאלו
אינו ושאינו מינו ר"ע עליו ומשכטלו:
ומגן. במים לפי כה היון יש במים
שכשיהו כדי לנטל את התרומה
כרוב: מהו. מי אמרינן רואין של
חולין כאלו אינו והמים רבים על
התרומה או דלמא מלא מין את מינו
ויעור ור"ע היון על המים:

גליון הש"ס

תוס' ר"ח שו"ב
והרשב"א שו"ב ע"ה ב"א
עין ומס' דף ע"ג ע"א
מס' ד"ה ר"ח:

הנהוה הגר"א

[א] ר"ח ד"ה חוקיה. לך
ר"ח הגדילו. ר"ח. ר"ח. אכל
כר"א מ"א. ל"ח. אכל
דע"ה מ"א. ל"ח. אכל
נפל איסור בסוף אסור
הימר בסוף מותר אכל כר'
יוחנן אמר שם דל"ח מ"א
מחלה נעיל ענין מותר.
ואפי' ידעו מי דקרו לר"ש
לחר דוקא מחלה:

מוסף רש"י

שאר של חולין. ושאר
לחר של תרומה. ששכטלו
לחר היעשה. כל חולין
וע"ה ט"ו. כר' לחמין.
עי"ה ז' (מ"א) אחר
אחרון אני בא. אמו
שכטלו אחרון. אם כל חולין
נפל אחרון כשל את
הראשון מותר טריס ואם
של תרומה נפל אחרון
אסור טריס (מ"א) ש"ה
נרס את החיטין ואם נפל
האיסור בסוף אסוריה
ומותר (ב"ב). לא שנו.
דלחר ר"ח את אחרון חולין
שומרה. אלא שקדם
וסילק את האיסור.
קדם ופילקו של זה.
ששכטלו זה מינו למימר
הימר מזטרף לאיסור
לחיות שיעור ל"ה.
ואפי' שבר נתן חז'
איסור כשיעור ולא הימר
מתחלה על די אחר אל
לא כשכטלו ראשון ואפי'
כיון דלא היה טו מעולם
אשור חמין ליכא למימר
זה זה גורס ויעיל שני את
הראשון וע"ה ט"ו. א':
שקדם ופילק את האיסור
מפיו שפלו בו הימר מיד.
דשכטלו ופילקו ויעין לא
החמין טעל והלך לו.
ואפי' דשכטלו טו קלמ
חמין על די. אשכ"כ סבר
נעל לו וזו אין חז'
וע"ה טו (פסחים כ"ב).
אבל לא קדם ופילקו.
ונגמר על די ששים ואינו
יכול לנטל אסור (מ"א).
חטה אחת פוטרת את
הכרי. ראשית דגן. ולא
יכ"ב ע"ה ק"ה שיעור
(והר"ב ע"ה).

הגדילו. המים והיון באיסור שפלו מין נסך בסוף והגדילו אסור
ולא אמרינן רואין את הימר כאלו אינו אלא מין נסך מחמיר
למינו ואין המים רבין עליו וכ"ש אם נפלו מים בסוף כדלמין
לעיל: הגדילו בהימר. שפלו מין הימר בסוף כשר נסך מין נסך
במים שהמים רבו עליו בהימר לבדו
ומשכטל לגמרי שוב אינו חוזר ויעור:
ור' יוחנן אמר אפי' הגדילו באיסור.
הואיל ומיט נפלו ממלה לא אמרינן
מלא מין את מינו: א"ל ר' ירמיה
לר' זירא בר' ר' ירמיה לא הוה
קיס ליה בעטמיהו וסבר דטעמיה
דמוקיה משום דלחר אמרין אני כה
כר"א הלך נפל מין נסך בסוף אסור
נפל כשר בסוף מותר ור' יוחנן
כרנן דלחר עד שיהא באיסור לנעו
כדי לנטל את המים אבל הימר לא
יטורף עמו לנעול את המים ולאסור:
לא שנו. לר"א דלח נפלה לא הימר
בסוף מותר: אלא שקדם ופילק את
האיסור. ולא נשלים השיעור אפילו
ע"י זירוף: אבל לא קדם ופילקו.
מזטרף הימר לאיסור להשלים את
השיעור: מוקים דלחר כמאן. אי
כר"א קלמרי אפי' הגדילו בהימר
אסור דהכא ליכא למימר קדם ופילקו
ואי כרנן אפילו הגדילו באיסור
מותר דהא אמרינן אפי' נפל איסור
בסוף אינו אסור: אלא. גבי פלוגתא
דשאר ליכא למימר מוקיה ור' יוחנן
תרוייהו אי כר"א אי כרנן דטעמיה
דהכא ודהתם לא דמי דשאר ר"ע
דלא נעיל משום דמתקן לכולה עיפה
ואיסוריה לאו נמשחו ור"א ורבנן
זיהו זה גורס פליגי בין נסך במינו
איסורו נמשחו ואלא במינו בנותן
טעם ופילוגתא דמוקיה ור' יוחנן משום
מינו ושאינו מינו: וברואין קמיעני
מוקיה. סבר לא אמרינן רואין את
מינו כאלו אינו ושאינו מינו ר"ע
עליו ומשכטלו אלא כיון דיון כשר
קדם ליון נסך ויון כשר הוה ר"ע
על המים כי נפל מין נסך מלא מין
את מינו ויעורו אכל כי נפל נסך
כרשא נעל ליה במים דמיס הו טפי
עליה וכי דער נפל כשר שר דמשכטל
יון נסך לא אמרינן חוזר ויעור:
ור' יוחנן. סבר כיון דנפל נסך למינו
ושאינו מינו רואין את מינו כאלו
אינו ושאינו מינו ר"ע עליו ומשכטלו:
ומגן. במים לפי כה היון יש במים
שכשיהו כדי לנטל את התרומה
כרוב: מהו. מי אמרינן רואין של
חולין כאלו אינו והמים רבים על
התרומה או דלמא מלא מין את מינו
ויעור ור"ע היון על המים:

אמר חזקיה הגדילו באיסור אסור הגדילו
בהימר מותר ורבי יוחנן אמר אפי' הגדילו
באיסור מותר א"ל רבי ירמיה לרבי זירא
לימא חזקיה ור' יוחנן בפלוגתא דר"א ורבנן
קמפלגי דתנן ששאר של חולין ושל תרומה
שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמין ולא
בזה כדי לחמין ונצטרפו וחמזו ר"א אומר
באחרון אני בא והכ"א בין שנפלו איסור
בתחלה ובין בסוף אינו אסור עד שיהא בו
כדי להחמין ותסברא והאמר אביי לא שנו
אלא שקדם וסילק את האיסור אבל לא קדם
וסילק את האיסור אסור חזקיה דאמר כמאן
אלא הכא ברואין קמפלגי לחזקיה לית ליה
רואין לרבי יוחנן אית ליה וזו אית ליה לרבי
יוחנן רואין והא בעי מיניה ר' אסי מרבי
יוחנן שני כוסות אחד של חולין ואחד של
תרומה ומוגן ועירבן זה בזה מהו ולא פשט
ליה מעיקרא לא פשט ליה לבסוף פשט
ליה אחרת נמי א"ר אמי א"ר יוחנן ואמרי
לה א"ר אסי א"ר יוחנן ב' כוסות אחד של
חולין ואחד של תרומה ומוגן ועירבן זה בזה
רואין את הדיתר כאלו אינו והשאר מים רבין
עליו ומבטלין אותו: זה הכלל מין במינו
במשוהו שלא במינו בנותן טעם: ר"ב
ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה
במינו במשוהו שלא במינו בנותן טעם זה
הכלל לאתווי מאי לאתווי כל איסורין
שבתורה ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו יכל
איסורין שבתורה בין במינו בין שלא במינו
בנותן טעם יחין מוטבל ויון נסך במינו במשוהו
ושלא במינו בנותן טעם זה הכלל לאתווי
טבל תניא כוותיה דרב ושמואל תניא כוותיה
דרבי יוחנן ור"ל תניא כוותיה דרב ושמואל
כל איסורין שבתורה במינו במשוהו שלא
במינו בנותן טעם תניא כוותיה דר' יוחנן
ור"ל כל איסורין שבתורה בין במינו בין
שלא במינו בנותן טעם חוין מוטבל ויון
נסך במינו במשוהו שלא במינו בנותן טעם
בשלמא יין נסך משום חומרא דעבודת
כוכבים אלא טבל מ"ט כהיתירו כך איסורו
דאמר שמואל יחטה אחת פוטרת את
הכרי (והניא) נמי הכי במה אמרו טבל
אוסר בכל שהוא במינו שלא במינו בנותן
טעם:

זה הכלל. דמתי' דמשום יין נסך לא ליטריך דהא מלא ליה
יין במינו נמשחו ויין במים בנותן טעם אלא לאתווי שאר
איסורין אחא. כל עתק טעם במינו בששים משערין כדלמין
בשחיתות חולין (דף מ"א). חוץ מטבל ויון נסך. לקמן מפרש טעמא:
חטה אחת פוטרת הכרי. מתרומה דהא לא תמפרש שיעורא דיהה
אלא ראשית דגן כהי"ב ואפי' כל דהו ורבנן הוא דלמרי' עין יפה
אחד מארבעים עין רעה אחד מששים ביענית אחד משמיים:
מה אמרו עכל איסורו נמשחו במינו. אמרו אבל שלל במינו
בנותן טעם משום דבמינו איכא למימר כהיתירו כך איסורו אבל
בשלא במינו ליכא למימר הכי אלא טעמא משום הכי הוא:
מתנ'

הזקיה אמר הגדילו באיסור אסור. פרש"י כגון היון של הימר
היה כבוד ואח"כ נפל עליו יין נסך דמלא מין את מינו
ויעור ולא שנה כי נפלו מים מחלה לא שנה לבסוף דלא אמרינן
רואין את הימר כאלו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו
אלא היון מתחבר למינו ונעשה הכל
יון נסך והשחא לין במים שיעור
לנעול הגדילו בהימר כגון שהיון
נסך היה כבוד ונפל שם קומין של
מים וכשנפל עליו היון של הימר כבר
נמשכטל מים נסך במים שהמים טריבין
עליו בהימר לבדו ומשכטל
ומשכטל לגמרי שוב אינו חוזר
ויעור ור' יוחנן הגדילו באיסור
נמי מותר דלא הימר מלא מין את
מינו ויעור והוא שפלו מים מחלה
מה כפרש"י. וקשיא דדוקא הוא מלא
מיה שהעמיד רש"י מלמיה דר' יוחנן
כשנפלו מים מחלה דל"כ ה"ל לפרש
וע"ה הא דפירש הגדילו בהימר כגון
שפלו יין של הימר לבסוף דהא ליטנא
דקלמרי יין נסך שפלו לבדו משמע
דאיכא שני של הימר לבדו דמי משמע
ליטנא כמו ההוא דלעיל דקלמרי
העברה יין נסך מחמיר לבדו כו'
לך [א] נ"ל הגדילו המים באיסור לומר
בשעה שפלו מים לבדו היה כבר
מעורב היון נסך ביין של הימר אסור
דלא אמר רואין הימר כאלו אינו
כו' כיון שכבר נאסר הגדילו בהימר
כיון שפלו מים של הימר מחלה כבוד
ואח"כ יין של איסור הכל מותר כיון
שנעל דהיינו שלא היה כבר נאסר
ור' יוחנן אמר הגדילו נמי באיסור
כיון שפלו מים מחלה בין לבסוף
מותר דלית ליה רואין: שני בבורה.
תמה למה לי טקא את מינו אפילו
מינו דיון של חולין ישיע לנעול דהא
ר' יוחנן לית ליה במינו נמשחו אלא
טבל ויון נסך (מתרומה נמי עולה בק"א
אלמא דנעיל במינה וי"ל דהכא
מירי דליכא ק"א ולך אינו מבטל:
חוין משכטל ויון נסך. וה"ה דמיס
במים נמשחו: ש"ה ט"א

שעטא דבהיתירו כך איסורו. מה
היתירו נמשחו כשמואל דלחר שמואל
היה אחת פוטרת את הכרי וכי
היה דכל שהוא משום היתירו משום
נמי לאסרו ומימה דהכא משמע
דטעמיה דטבל נמשחו דהיתירו כך
איסורו ובירושלמי קלמרי דטעמיה
משום דטבל מים של מיתירין וכל דער
שיס לו ממירין אפי' באלף לא נעיל
כגון טבל ושענית ומעשר והקדש
טעם צמין אבל שלא צמין בנותן
טעם והשחא חרי טעמי ל"ל וי"ל
דכרי תרוייהו דאי ליכא אלא חד טעמא דיש לו ממירין הוי אמיה
דוקא היכא דהנעלים בעיר דאי יש לו ממירין שהנעלים יכולים להפריש
אבל אי ליכא בעיר אפי' דיכול לילך במקום שהנעלים שם מ"מ כיון
שיס לו טורח והולאה הוי כשחין לו ממירין כמו שפר"ט בפ' הזהב
(ג"מ דף ג. וס) דלא מקרי יש לו ממירין אלא כלא טורח וי"ל
הלך אלטרין טעמא דהכא משום דכהיתירו כך איסורו ואי ליכא
אלא טעמא דהכא הוי אמיה דלא הוי נמשחו אלא טבל גמור דהיתירו
נמשחו כשמואל אבל מעשר ראשון הטבל לתרומת מעשר דהיתירו
לא הוי נמשחו דהא מעשר מן המעשר בעי אפרושי הוי אמיה
דאיסורו לא הוי נמשחו לך אלטרין טעמא דירושלמי דיש לו ממירין:
אלו

א [מ] פטרו מהל'
תרומת ה"ל יין:
קלמ ב מ"ה פטרו מהל'
מחלת אסורות
הלכה ו סמך לחין קמ'
טעמיה י"ד מ"ה פטרו
ה:
קלמ ב מ"ה שם קמ' שם
טעמיה י"ד מ"ה קל'
טעמיה א [ופטרו ג]:
קלמ ד מ"ה פ"ג מהל'
תרומת הלכה א: